

حقوق بين الملل كىفرى

دكتور محمد على اردبىلى

به شیرین
شیرین ترین خاطره سالهای زندگیمان

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۷ - ۸
ماده ۲۵ اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی.....	۹ - ۵۰
شورای امنیت سازمان ملل متحد و دیوان کیفری بین‌المللی.....	۵۱ - ۶۱
بی‌کیفری؛ چالش‌ها و فرصت‌ها.....	۶۳ - ۷۲
برده‌داری مدرن از منظر حقوق بین‌الملل.....	۷۳ - ۸۹
مسئولیت کیفری فردی در پرتو فعالیت مجرمانه مشترک.....	۹۱ - ۱۰۴
دیوان کیفری بین‌المللی و نظریه کنترل بر جنایت.....	۱۰۵ - ۱۲۶
صلاحیت جهانی.....	۱۲۷ - ۱۷۱
ماده ۹ قانون مجازات اسلامی و اصل صلاحیت جهانی.....	۱۷۳ - ۱۹۸
مفهوم شکنجه در اعلامیه جهانی حقوق بشر.....	۱۹۹ - ۲۰۹
شکنجه همچون جنایت بین‌المللی.....	۲۱۱ - ۲۳۰
استرداد یا تعقیب.....	۲۳۱ - ۲۵۲
همکاری دولت‌ها با دیوان کیفری بین‌المللی.....	۲۵۳ - ۲۷۸
عفو در حقوق بین‌الملل کیفری.....	۲۷۹ - ۲۹۲
دیوان کیفری بین‌المللی: ناکامی و کامیابی‌ها.....	۲۹۳ - ۳۰۲
اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی.....	۳۰۳ - ۳۴۰
کشور جمعی.....	۳۴۱ - ۳۶۹
جامعه بین‌المللی و کشور جمعی.....	۳۷۱ - ۳۸۶
شکنجه.....	۳۸۷ - ۴۱۲
گفتاری درباره شکنجه و پیشگیری از آن.....	۴۱۳ - ۴۲۶
مسئولیت آمر در حقوق بین‌الملل کیفری.....	۴۲۷ - ۴۳۹

۶ □ حقوق بین‌الملل کیفری

۴۴۱ - ۴۷۸	..... جنایات جنگ و جنایات علیه بشریت
۴۷۹ - ۴۸۳	..... مفهوم تروریسم
۴۸۵ - ۵۰۲	..... مجازات اعدام از دیدگاه حقوق بشر
۵۰۳ - ۵۱۲	..... کتابنامه

به نام خداوند جان و خرد

پیشگفتار

حقوق بین‌الملل کیفری در کشور ما در مقایسه با سایر رشته‌های حقوق بین‌الملل رشته‌ای نسبتاً نوپا است. حوزه مطالعات این رشته که تا چهار دهه پیش هنوز برای بسیاری از حقوقدانان این سرزمین چندان شناخته نبود، به برکت تحولات سریع این رشته، رفته‌رفته جایگاه خود را در بین سایر رشته‌های حقوق پیدا نمود. در واقع گزاف نیست اگر گفته شود که حقوق بین‌الملل کیفری این امتیاز را مرهون تلاش محققان و مدرسان دانشگاهی است که با گنجاندن این عنوان درسی در برنامه‌های آموزشی رشته حقوق، توانستند بسیاری از دانشجویان را در دوره‌های تحصیلات تکمیلی با این حوزه نوپدید آشنا کنند. همزمان و به موازات فعالیت‌های آموزشی، نشر ده‌ها مقاله و کتاب به فارسی فرصتی پدید آورد تا زنجیره تحقیقات در این حوزه گسترش پیدا کند. عامل دیگر که نباید سهم آن را نادیده گرفت توسعه فضای ارتباط جمعی به ویژه تأسیس انجمن‌های علمی بود که اجازه داد باب گفتگو با محافل حقوقی خارج از کشور نیز گشوده شود. هر چند هنوز راه درازی در پیش است تا حقوقدانان کشورمان بتوانند به سازمان‌ها و نهادهای بین‌المللی راه یابند و اندیشه و نظریات خود را به جامعه بین‌المللی عرضه کنند، ولی بیان نظریات بسیاری از آنان درباره رویدادهای تلخ و شیرین عصر ما، در قالب سخنرانی‌ها، مصاحبه‌ها و یادداشت‌های روزانه نشان می‌دهد که خوشبختانه بصیرت و آگاهی کم‌مانندی از موازین حقوقی بین‌الملل کیفری در بین اصحاب اندیشه در این کشور پیدا شده و ادامه این مسیر آینده روشنی را نوید می‌دهد.

کتاب حاضر که باید آن را گام کوچکی در جهت آگاهانیدن خوانندگان از مباحث گوناگون حقوق بین‌الملل کیفری تلقی نمود در تأیید آنچه پیشتر گفته شد کتابی آموزشی است که پاره‌ای از مباحث آن به صورت درس‌گفتار در دوره‌های تحصیلات

۸ □ حقوق بین‌الملل کیفری

تکمیلی دانشگاهی تدریس شده و بر آن بوده است که در ضمن راه پر فراز و نشیب شکل‌گیری بعضی از قواعد حقوقی این رشته را هم نشان دهد.

پیش از این، بسیاری از مقالات این اثر در دو دفتر جداگانه به تدریج تقدیم دانشجویان و دانش‌پژوهان علاقه‌مند به مباحث حقوق بین‌الملل کیفری شده بود. استقبال علاقه‌مندان از این دو مجموعه گزیده مقالات، نویسنده را بر آن داشت تا مقالات دیگری به این اثر بیفزاید. البته تکمیل بعضی از مقالات پیشین که به بازنگری نیاز داشت و می‌بایست مطالب آن به روز می‌شد از نگاه نویسنده دور نماند. ولی باید صادقانه اذعان نمود که هر قدر هم در تکمیل و به روزرسانی بعضی از مباحث این رشته تلاش شود، به نظر نمی‌رسد که حق مطلب به خوبی ادا شده باشد، آن قدر که تحولات دانش حقوق سریع است که تعبیر به روزرسانی بهتر است با کمی احتیاط به کار برده شود.

با این همه با انتشار این مجموعه، امید می‌رود که دریچه کوچکی به روی خوانندگان، به ویژه دانشجویان که به مباحث این رشته علاقه‌مندی نشان می‌دهند گشوده شود تا چشم‌انداز روشنی از مفاهیم این رشته بر آن‌ها آشکار گردد و به مطالعه و تحقیق در این وادی که دامنه‌ای بس گسترده دارد ترغیب شوند.

محمدعلی اردبیلی

پاییز ۱۳۹۹